

Hjem > Landdistriktsmidler > 2011 > Bæredygtighed/miljø på operationelt plan > Effektmåling og evaluering i projektet "Effektfuld rådgivning"

Effektmåling og evaluering i projektet "Effektfuld rådgivning"

Videncentret for Landbrug har sammen med tre rådgivningscentre gennemført et projekt under titlen, "Effektfuld rådgivning".

Formålet med projektet var at demonstrere, hvordan der sikres størst mulig effekt af rådgivningen omkring grovfoderproduktionen på bedrifterne. På de tre centre samarbejdede kvægborgs- og planteavlkskonsulenter om planlægning og opfølgning på produktion, håndtering og udfodring af grovfoder. Rådgivningen var målbaseret og opbygget på principperne om forpligtende rådgivning.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Dyrkning → Høst → Lager → Udfodring → Foderbord →

Gennem en række interviews og analyser blev der udpeget en række indsatsområder, hvor en målrettet rådgivning ville have stor effekt for bedrifterne. Indsatsområderne blev drøftet på en [workshop](#) i juni 2010, og rådgiverne har sammen med kvægborgerne efterfølgende arbejdet videre med problemstillingerne og udarbejdet konkrete handlingsplaner for den tværfaglige rådgivning.

Se tidligere artikler:

[Tværfaglig rådgivning om grovfoder på kvægbedrifter - workshop](#)
[Tværfaglig rådgivning om grovfoder på kvægbedrifter - opsamling](#)

Effektmåling på bedrifterne

Som afslutning på projektet udføres effektmåling på to udvalgte bedrifter. En effektmåling dokumenterer, om indsatserne har haft den ønskede effekt. Denne dokumentation for værdiskabelse er vigtig i forhold til at rapportere til:

- De instanser, som har bevilget ressourcer til gennemførelsen af indsatsen
- De bedrifter og personer, der har bidraget til at gennemføre indsatsen, og derfor er ansvarlige for resultaterne
- Øvrige bedrifter som kunne have nytte af samme aktivitet

Effektmåling – hvordan?

Effektmålingen er udført kvantitativt, så det i størst muligt omfang er synligt, hvad den økonomiske- og anden værdi har været for bedrifterne. Det er gjort ved at omregne udviklingen i de valgte indsatsområder til økonomiske størrelser.

På en del punkter har det ikke på nuværende tidspunkt været muligt at omregne til kvantitativ værdi, men her udføres effektmålingen som en deltagervurdering. Der er spurgt ind til, hvordan deltagerne har oplevet virkningerne af tiltagene, og der er således udtrykt et mere subjektivt billede af effekterne.

Resultaterne af effektmålinger på to bedrifter

Bedrift 1

Besætning på 82 årskøer, der malkes i traditionel malkestald. 90 % af markarbejdet udføres med egne maskiner. Der er en selvforsyningsgrad på ca. 60 %.

Målsætningen for bedriften er, at økonomien på bundlinjen forbedres. Det vurderes, at et af målene til at forbedre økonomien er at øge selvforsyningsgraden fra de nuværende 62 % til 70-75 %. For at analysere effekten af at øge selvforsyningsgraden er der udarbejdet forskellige alternative foderplaner og markplaner. [Marko](#) regnearket er brugt til at vurdere virkningen på den samlede økonomi af de forskellige alternativer.

Problemstilling: Større selvforsyningsgrad med grovfoder og protein.

Handlingsplan

Nr. 1

Dato 23.09.2010

Mål: Større selvforsyningsgrad med grovfoder og protein. Opnået Aktuelt niveau: 60 %, ønsket: 75 % Dokumentation af mål: pr.:

Tiltag	Ansvarlig	Hvornår	Beregnet Gevinst	Opnået
Udarbejdelse af markplan med 75-78 % selvforsyning	Planteavlkskonsulent/ Landmand	August 2010		77 %
Udarbejdelse af foderplan med forøget egenproduktion	Kvægrådgiver	August 2010		OK
Indkøb af silogræs	Landmand	August 2010		1)
Beregning af økonomi i ændret fodring	Planteavlkskonsulent/ kvægrådgiver	August 2010	85.000	74.000
Konsekvenser af en øget bælgplanteandel beregnes	Planteavlkskonsulent	Sept./okt. 2010		2)

Revision af markplan pga. vejrlig	Planteavlskonsulent/ landmand	Nov. 2010	OK
Foderplanrevision	Kvægbrugsrådgiver	Nov. 2010	OK
Besøg på ejendommen for at vurdere tiltagene	Planteavlskonsulent/ kvægbrugsrådgiver	Mar./aug. 2011	OK
Opfølgning på tiltag og mål	Ansvarlig	Hvornår	
Tiltag på markniveau	Planteavlskonsulent	Oktober-november	OK

1) Indkøb af silograp droppet, da der ikke var plads til at etablere køresilo. Samtidig fik landmanden et godt tilbud på wrapping af ensilagen i stedet.

2) Øget bælgplanteandel blev en udfordring, da det pga. vejrlig i efteråret 2010 ikke var muligt at etablere i renbestand. I stedet blev det udlagt i dæksæd i foråret 2011, men det blev en våd sommer, og bedriften nåede ikke at høste første gang, inden kornet var modnet. Derfor dårligere kvalitet end forventet.

[Se foderrationer før og efter](#)

Effekt generelt

Forventer stigning i ydelse som følge af høj kvalitet i grovfoder. Såfremt den nye foderration bliver en succes, påtænkes yderligere øgning af selvforsyningen næste år evt. i form af kolbemajs.

Ændringen i ovennævnte afstedkom et større likviditetsbehov i 2011. Tidligere blev en stor del af kornhøsten solgt i august/september. Nu er der i stedet grovfoderafgrøder på markerne, der gennem sommeren er blevet høstet med løbende maskinstationsomkostninger til følge.

Bundlinjen forbedres med 74.000 kr.

Effekten af ovennævnte aktivitet kan først opgøres endeligt, når foderet fra høsten 2011 er opbrugt. Ved de seneste beregninger fremgår det, at foderomkostningerne reduceres med 74.000 kr., hvilket svarer til 900 kr. pr. årsko.

Bedrift 2

Økologisk bedrift med ca. 325 årskøer og 355 ha som udgangspunkt. Bedriften drives som I/S med to ejere. Ansvarsområderne er fordelt på hhv. mark og stald.

Ydelse: 7.000 kg EKM/årsko.

Udbytter: Majshelsæd: 5.900 FE/ha, græs: 3.900 FE/ha.

Bedriften udvides under projektperioden til 460 årskøer ved tillæg af egen avl. Ligeledes udvides arealet med 200 ha. Besætningen flyttes fra gammel staldbygning til helt nyt staldanlæg.

Målsætningen for bedriften er, at økonomien på bundlinjen forbedres. Der satses på en ydelsesstigning til 8.500 kg EKM/årsko. Derudover en udbyttestigning til 9.000 FE/ha i majshelsæd og 5.000 FE/ha i græs.

Det er et krav fra ejerne, at en ydelsesstigning skal have positiv effekt på bundlinjen. Man går derfor ikke efter en ydelsesstigning alene, hvis blot den medfører højere foderomkostninger. Der satses derfor, i første omgang, på optimering af foderstyringen ved opstart af laktationen. Herudover opstart af rådgivningskonceptet [KvægNøglen](#), til brug for benchmarking og udpegning af øvrige optimeringsmuligheder.

Samtidig optimeres samspillet mellem mark og stald. Marken skal producere grovfoder af højere kvalitet, og udbytterne søges hævet ved højere management og rettidig omhu. Der arrangeres derfor et møde med en marktur, bedriftens ejere, rådgivere og grovfodereksptert imellem.

Handlingsplan (Kun hovedlinjer vises)

		Nr.1		
		Dato 01.07.2010		
Mål Højere ydelse og større udbytter i marken		Aktuelt niveau: 7.000 kg EKM. Mål: 8.500 kg EKM Majshelsæd: 5.900 FE/ha Mål: 9.000 FE/ha Græs: 3.900 FE/ha Mål: 5.000 FE/ha		
Tiltag	Ansvarlig	Hvornår	Beregnet Gevinst, kr.	Opnået kr.
Beregne økonomi ved højere ydelse	Kvægbrugsrådgiver	Juni 2010	900.000	0
Beregne økonomi ved højere udbytter på majshelsæd	Planteavlskonsulent	Juni 2010	200.000	140.000
Beregne økonomi ved højere udbytter på græs	Planteavlskonsulent	Juni 2010	215.000	500.000
Fælles marktur, landmand, planteavlsrådgiver, kvægbrugsrådgiver og grovfodereksptert fra VFL	Alle	Juli 2010		OK
Opstart af KvægNøglen. Produktionsopgørelse og nøgletalstjek i stalden	Landmand/ kvægbrugsrådgiver	Juli 2010		OK
Plan for indkøring af ny stald	Landmand/ kvægbrugsrådgiver	Juli 2010		OK
Fast månedsbesøg af kvægbrugsrådgiver	Kvægbrugsrådgiver	2010-2011		OK
Plan for foderstyring udarbejdes	Kvægbrugsrådgiver	Juli 2010		OK
Markplan 2011 udarbejdes	Landmand/ planteavlskonsulent	Juli 2010		OK
Korrekt etablering af kløvergræs	Landmand	Aug. 2010		OK
Højere management i marken jf. anbefalinger fra grovfodereksptert	Landmand	2010-2011		OK
Revision af markplan (fællesbesøg)	Alle	Nov. 2010		OK
Foderplanrevision	Kvægbrugsrådgiver	Nov. 2010		OK
Revision af markplan (fællesbesøg)	Alle	Mar. 2011		OK
Opfølgning på tiltag og mål	Ansvarlig	Hvornår		
Revision af markplan (fællesbesøg)	Alle	November 2010		OK
Revision af markplan (fællesbesøg)	Alle	Marts 2011		OK
Opfølgning og kontrol af mål	Alle	November 2011		OK

Møde om effektmåling og evaluering

Rådgivningen startede i juli måned 2010. På et fællesmøde i november 2011, kunne det konstateres, at ydelsen endnu ikke var steget nævneværdigt. Ydelsen ligger stadig på 2010 niveau, omkring 7.000 kg EKM pr. årsko. Det skal dog ses i lyset af den kraftige besætningsudvidelse samt indkøring af nyt staldsystem i projektperioden.

Effektmåling og evaluering. Bedriftsejere og rådgivere er samlet for at vurdere effekten af aktiviteterne. Foto: Peter Hvid Laursen, VFL, Kvæg

Højere udbytter og lavere foderomkostninger

Til gengæld er det lykkedes at hæve udbytterne og ikke mindst kvaliteten af grovfoderet. I forhold til før projektstart, spares der 1,5 FE pr. ko pr. dag i indkøbt kraftfoder til 3 kr. pr. FE. Dette svarer til en daglig reduktion i omkostninger for bedriften på ca. 2.000 kr.

Udbytterne i græsmarkerne er opgjort til 6.900 FE pr. ha i gennemsnit, mens udbytterne i majshelsæd blev 7.200 FE pr. ha. Græsudbytterne og majsudbytterne er således steget med hhv. 3.000 FE og 1.300 FE pr. ha i projektperioden.

Som følge af de store ændringer med besætningsudvidelse og indkøring af nyt staldsystem, har det været svært, at beregne den præcise optimeringsgevinst for bedriften. Sikkert er det, at omkostningerne ikke er steget, hverken i marken eller i stalden. Personalestaben er ligeledes den samme som tidligere. Det anslås derfor, at alene udbyttestigninger og højere kvalitet i grovfoderet, vil bidrage positivt til bundlinjen med ca. 600.000 kr. i 2011. Dette svarer til 1.300 kr. pr. årsko.

Nu hvor besætningsudvidelsen er gennemført, og der er masser af grovfoder af høj kvalitet på lager, og der er styr på foderstyringen, vil der være basis for en ydelsesstigning i det kommende år, vurderer ejeren og kvægbrugskonsulenten.

Højere udbytter og kvalitet har resulteret i en langt lavere omkostning på indkøbt foder. Der spares ca. 2.000 kr. pr. dag for bedriften. Foto: Peter Hvid Laursen, VFL, Kvæg

Mark og stald gå hånd i hånd

Aktiviteten har bidraget til større samhörighed på bedriften. Nu køres markdrift og stalden ikke længere hver for sig, men i et aftalt samspil. Markmanden er klar over, at grovfoderproduktionen har afgørende betydning for resultaterne i stalden. De tværfaglige møder er kommet for at blive. Der planlægges fremover, mindst to årlige møder af denne art. Planteavlskonsulenten og kvægbrugskonsulenten har også lært meget af hinanden i projektets forløb.

Evaluering og konklusion

- Projektet har været en øjenåbner for alle involverede omkring værdien af det tværfaglige arbejde
- Effektfuld rådgivning med fokus på hele foderkæden giver øget værdi på bundlinjen
- Effektmåling af kvantitative parametre kræver målsatte handlingsplaner, og har vist positive økonomiske resultater
- Effektmåling på kvalitative parametre, baseret på interview, understreger værdien af forpligtende rådgivning og tværfaglig arbejdsplanlægning